

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри педагогіки та
психології дошкільної та початкової освіти
протокол № 8 . від 24.01... 20 р.
в.о. завідувача кафедри
 (Наталія ВОРОПАЙ)

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ВК 11 ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДИТИНСТВА

Освітня програма «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Херсон 2021	БК 11 Психологічний супровід дитинства
Назва освітньої компоненти	
Викладач (і)	Казаннікова Олена Василівна
Посилання на сайт	http://www.kspu.edu/
Контактний тел..	0990054394
Е-mail викладача:	hkazannikova@gmail.com Okazannikova@ksu.ks.ua
Графік консультацій	Тиждень А, пара 4

1. Анотація до курсу. У сучасних умовах оновлення освіти педагогіка все більше звертається до особистісно-орієнтованого навчання, виховання та гуманізації освіти. Проблема створення умов для цілісного гармонійного розвитку дитини в освітньому просторі є одним з пріоритетних напрямків діяльності навчально-виховних закладів. Узгодити педагогічний процес із сучасними вимогами до дитини від життя, що стрімко змінюється педагогу допоможе технологія психологічного супроводу. Психологічний супровід – це системно організована діяльність психолога зі створення соціально-психологічних та педагогічних умов для успішного розвитку дитини, її адаптації до оточуючого світу, забезпечення поступального розвитку і психологічного благополуччя дитини.

Психологічний супровід дитинства - галузь психологічної науки, яка дає інформацію про організацію та зміст психологічного супроводу дітей. Дисципліна є органічним аспектом професійної підготовки студентів. Дисципліна допоможе студентам-майбутнім педагогам, дитячим психологам навчитися ефективно розв'язувати проблеми розвитку дитини. Курс є доцільним майбутніх дитячих психологів, вихователів дошкільних закладів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є знання про організацію та зміст психологічного супроводу як комплексної технології підтримки та допомоги розвитку дитини.

2. Мета та цілі курсу.

Мета: є створити у студентів цілісне уявлення про сутність, зміст та специфіку організації психологічного супроводу дітей як технології оптимізації психічного розвитку дітей відповідно до вікових норм та індивідуальних властивостей.

Завдання:

- сформуванню у студентів науковий підхід до розуміння факторів, механізмів закономірностей розвитку психіки в дитинстві;

- охарактеризувати загальні та специфічні особливості психічного розвитку в дитинстві;
- розкрити теоретичні та прикладні аспекти реалізації психологічного супроводу;
- сформулювати уявлення про сутність та критерії психічного здоров'я в дитинстві;
- ознайомити студентів із критеріями оцінки розвитку в дитинстві;
- схарактеризувати психологічні проблеми дитинства з урахуванням віку дитини;
- схарактеризувати специфіку психологічного супроводу дітей «групи ризику»;
- ознайомити студентів із специфікою психологічного супроводу батьків.

3. Компетентності та програмні результати навчання.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень і методів педагогіки, психології та окремих методик навчання й характеризуються комплексністю та невизначеністю умов
Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (КС)	<p>КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).</p> <p>КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довіллі).</p> <p>КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>КС-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.</p> <p>КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.</p> <p>КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.</p> <p>КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.</p> <p>КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.</p>
7 – Програмні результати навчання	

ПР-01	Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.
ПР-04	Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.
ПР-05	Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти
ПР-07	Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.
ПР-08	Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням
ПР-11	Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому
ПР-12	Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.
ПР-15	Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності
ПР-16	Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.
ПР-19	Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.
ПР-20	Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку

4. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Кількість годин	18	16	41

5. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
2020-2021	2	Дошкільна освіта	3	Вибіркова компонента освітньої програми

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Технічне оснащення освітнього процесу є достатнім для проведення аудиторних занять згідно з програмою. У розпорядженні науково-педагогічних працівників навчальні аудиторії, обладнані SMART дошками та технічними демонстраційними засобами наочності (проектори, екрани, телевізори), що дозволяють широко використовувати інтерактивні та мультимедійні засоби навчання.

Спеціально обладнані коворкінг-центр, читальна зала, наукова бібліотека. На території університету є точки бездротового доступу до мережі Інтернет.

Віртуальне навчальне середовище Moodle, Херсонський віртуальний університет, корпоративна пошта, навчально-методичні комплекси дисциплін.

Освітній процес забезпечено навчальною, методичною та науковою літературою на паперових та електронних носіях.

7. Політика курсу

Пропущені заняття (лікарняні, мобільність тощо) й невиконані завдання повинні бути відпрацьовані та надані викладачу в день консультації.

Щодо правил поведінки на заняттях: активна участь учасників освітнього процесу в обговоренні тем вивчення, диспутах тощо, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення телефонів.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Не дотримання академічної доброчесності стане причиною стягнень, за що можуть відніматися бали.

8. Схема курсу

Тиждень, дата, години	Тема, план, кількість годин (аудиторної та самостійної)	Форма навчального заняття	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 10)	Завдання	Максимальна кількість балів
Модуль 1. Теоретичні аспекти психологічного супроводу сім'ї					
2/2.	Тема 1: Психологічні особливості сучасної сім'ї План: 1. Соціально-психологічна сутність, специфіка сім'ї. 2. Психологічний аналіз функцій сім'ї. 3. Типологія сімей. 4. Соціально-психологічні особливості структури сім'ї.	Лекція, практична робота	1, 6, 9.	Практичні завдання 1. Тестовий контроль знань. 2. Розв'язання психологічних задач і вправ. 3. Відповіді на альтернативні запитання. - Розкрийте фактори стабільності сім'ї. - Проаналізуйте сутність поняття «Психічне здоров'я». - Охарактеризуйте умови створення психічно здорової сім'ї. 4. Практичне завдання: - проаналізуйте особливості взаємин у вашій родині.	5
10г.	Тема 1: Психологічні особливості сучасної сім'ї Питання для вивчення: 1. Тенденції розвитку сучасної родини. 2. Етапи життєдіяльності сім'ї. 3. Проблеми сучасної сім'ї.	Самостійна робота	1, 6, 9.	Практичні завдання: 1. Проаналізуйте тенденції розвитку сучасної родини. 2. Охарактеризуйте психологічні проблеми кожного етапу сімейного життя. 3. Розкрийте особливості подружнього спілкування та його вплив на стабільність сім'ї.	3
4/4г.	Тема 2: Вплив сім'ї на психічне здоров'я й формування особистості дитини	Лекція, практичне	1, 2, 4, 6, 12.	Практичні завдання: 1. Тестовий контроль знань.	10

	<p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль сім'ї в соціалізації дитини. 2. Психологія сімейного виховання. 3. Особливості стилів виховання та батьківського ставлення. 4. Взаємозв'язок стилів виховання і особливостей становлення особистості дитини 	заняття		<ol style="list-style-type: none"> 2. Розв'язання психологічних задач і вправ. 3. Відповіді на альтернативні запитання: <ul style="list-style-type: none"> - Чи можна вивести з особистісних характеристик батьків чи методів їхнього виховання конкретні властивості особистості дитини? - Проаналізуйте відомі стилі сімейного виховання. Який із стилів є найоптимальнішим для психічного здоров'я і розвитку особистості дитини? - Сформулюйте правила сімейного виховання. 	
10г.	<p>Тема 2: Вплив сім'ї на психічне здоров'я й формування особистості дитини</p> <p>Питання для вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сімейні стосунки. 2. Особливості взаємодії дітей та батьків. 3. Особливості взаємостосунків сиблігнів. 4. Статеве виховання в родині 5. Батьківський авторитет. 	Самостійна робота	1, 2,4,6,12.	<p>Практичні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте статус і характер взаємостосунків сиблігнів. Розробіть рекомендації щодо оптимізації стосунків братів і сестер. 2. Розкрийте специфіку гендерного виховання в родині. 3. Розкрийте психологічні механізми впливу батьків на дітей. 4. Проаналізуйте вплив дітей на батьківську поведінку. 5. Охарактеризуйте види батьківського авторитету. 	3
4/4г.	<p>Тема 3: Сім'я як фактор життєвого ризику дитини</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасний стан української родини: причини неблагополуччя. 	Лекція, практичне заняття	1,2,3,8,10.	<p>Практичні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тестовий контроль знань. 2. Розв'язання психологічних задач і вправ. 3. Відповіді на альтернативні запитання: 	10

	<p>2.Вплив неадекватного батьківського ставлення на психічне здоров'я дитини та її розвиток.</p> <p>3.Причини неадекватного батьківського ставлення до дитини.</p>			<p>- Як особистісні проблеми батьків зумовлюють проблеми у стосунках з дітьми?</p> <p>- Проаналізуйте проблеми дитячо-батьківських стосунків.</p> <p>- Як неадекватне ставлення до дитини спричинює відхилення в її психічному й особистісному розвитку?</p> <p>- Які психологічні умови забезпечують оптимізацію стосунків батьків з дітьми?</p>	
10г.	<p>Тема 3: Сім'я як фактор життєвого ризику дитини</p> <p>Питання для вивчення:</p> <p>1. Життя сім'ї після розлучення.</p> <p>2. Повторний шлюб та його вплив на дитину.</p> <p>3. Розвиток дитини в умовах кризової родини.</p>	Самостійна робота	1,2,3,8,10.	<p>Практичні завдання:</p> <p>1. Проаналізуйте особливості формування особистості дитини в умовах алкогольнозалежної родини. Типи реакцій дитини (типи розвитку) на алкогольну ситуацію в родині.</p> <p>2. Розкрийте причини і види насильства в родині.</p> <p>3. Охарактеризуйте вплив розлучення батьків на психічне здоров'я і розвиток дитини.</p> <p>4. Доведіть вплив неправильного сімейного виховання у виникненні аддитивної поведінки дітей.</p>	3
					34 бали
Модуль 2. Прикладні аспекти організації та змісту психологічного супроводу сім'ї					
4/4	<p>Тема 4: Психологічна діагностика сім'ї</p> <p>План</p> <p>1.Напрями психологічного вивчення сім'ї.</p> <p>2. Психологічна діагностика сім'ї на основі</p>	Лекція, практичне заняття	1,4,5,11.	<p>Практичні завдання:</p> <p>1. Тестовий контроль знань.</p> <p>2. Розв'язання психологічних задач і вправ.</p>	10

	індивідуального і системного підходів. 3. Психодіагностика стилів виховання та батьківського ставлення. 4. Психодіагностика індивідуальних властивостей батьків і дітей.			3. Відповіді на альтернативні запитання: - Порівняйте особливості психологічної діагностики сім'ї на основі індивідуального і системного підходів. - Охарактеризуйте найдоцільніші методи психодіагностики сім'ї. - Доведіть необхідність діагностики сім'ї як умови надання психолого-педагогічної допомоги сім'ї. - Виконайте психодіагностичне дослідження власних індивідуальних особливостей, які можуть вплинути на шлюб і на процес виховання дитини.	
10	Тема 4: Психологічна діагностика сім'ї Питання для вивчення: 1. Характеристика методів діагностики подружніх стосунків. 2. Діагностика стилів сімейного виховання. 3. Методики вивчення психічного здоров'я сім'ї.	Самостійна робота	1,4,5,11.	Практичні завдання: - Виконайте психодіагностичне дослідження власної (чи іншої) родини: 1. Рольові очікування і домагання в шлюбі (О. Волкової). 2. Тест-опитувальник «Задоволеність шлюбом» (В. Столін, Т. Романова, Г. Бутенко). 3. Опитувальник «Аналіз сімейних взаємин». 4. Тест батьківського ставлення (А. В. Арга, В. Столін).	3
4/4	Тема 5: Психолого-педагогічна підтримка сім'ї. План: 1. Специфіка психолого-педагогічної допомоги родині. Види психологічної	Лекція, практичне заняття	1,3,4,7,8.	Практичні завдання: 1. Тестовий контроль знань. 2. Розв'язання психологічних задач і вправ. 3. Відповіді на альтернативні запитання:	10

	<p>допомоги.</p> <p>2.Принципи та особливості психологічного консультування сім'ї.</p> <p>3. Психологічна корекція сімейних стосунків.</p> <p>4. Сімейна психотерапія.</p>			<p>- Якою кінцевою метою є психологічний супровід сім'ї?</p> <p>- Охарактеризуйте особливості надання психологічної допомоги сім'ям, де є діти різного віку.</p> <p>- Проаналізуйте особливості формування психологічної компетентності батьків.</p> <p>- Охарактеризуйте сучасні форми роботи з батьками дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.</p>	
11	<p>Тема 5: Психолого-педагогічна підтримка сім'ї</p> <p>Питання для вивчення:</p> <p>1. Психолого-педагогічні умови оптимізації стосунків в родині.</p> <p>2.Формування психологічної компетентності батьків.</p> <p>3.Формування психологічної компетентності дітей.</p>	Самостійна робота	1,3,4,7,8.	<p>Практичні завдання:</p> <p>1. Проаналізуйте технологію проведення балінтовської групи.</p> <p>2.Охарактеризуйте засоби роботи, спрямовані на подолання негативних стосунків у сім'ї.</p> <p>3. Проаналізуйте прийоми вироблення у дітей навичок адекватного психічного захисту.</p> <p>3. Охарактеризуйте прерогативи сімейної психокорекції.</p>	3
					26 балів
		екзамен		<p>1.Загальна характеристика психологічного супроводу.</p> <p>2. Методологічні основи психологічного супроводу.</p> <p>3. Умови реалізації психологічного супроводу.</p> <p>4. Психологічний супровід як метод роботи.</p> <p>5. Індивідуальний супровід дитини.</p> <p>6. Системний супровід дитини.</p> <p>7. Характеристика складових психологічного супроводу.</p> <p>8. Нормативна база психологічного супроводу.</p>	40 балів

				<p>9. Етичні та правові основи організації психологічного супроводу.</p> <p>10. Психодіагностика в структурі психологічного супроводу.</p> <p>11. Види психодіагностики в структурі психологічного супроводу.</p> <p>12. Специфіка психодіагностики дітей.</p> <p>13. Методичні рекомендації до психолого-педагогічного обстеження дитини.</p> <p>14. Теоретичні аспекти колекційної роботи.</p> <p>15. засоби, форми, прийоми колекційної роботи.</p> <p>16. Вимоги до здійснення колекційної роботи.</p> <p>17. Розвивальна робота в структурі психологічного супроводу.</p> <p>18. Психопрофілактика в структурі психологічного супроводу.</p> <p>19. Психологічне консультування та психологічна просвіта в структурі психологічного супроводу.</p> <p>20. Чинники психічного здоров'я дитини.</p> <p>21. Критерії оцінки розвитку дитини.</p> <p>22. Вікова специфіка проблем дитинства.</p> <p>23. Психологічний супровід агресивної дитини.</p> <p>24. Види та особливості агресивної поведінки в дитинстві.</p> <p>25. Діагностика агресивної поведінки дітей.</p> <p>26. Психокорекція агресивної поведінки у дітей.</p> <p>27. Психологічний супровід тривожної дитини.</p> <p>28. Специфіка тривоги, тривожності і страхів в дитинстві.</p> <p>29. Особливості діагностики тривожних станів у дітей.</p> <p>30. Профілактика і корекція тривожних станів у дітей.</p> <p>31. Психологічний супровід гіперактивної дитини.</p> <p>32. Причини, ознаки гіперактивності у дітей.</p> <p>33. Діагностика гіперактивності та дефіциту</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>уваги у дітей.</p> <p>34. Корекція розвитку і поведінки дитини із СДУГ.</p> <p>35. Психологічний супровід обдарованої дитини.</p> <p>36. Вікова специфіка ознак обдарованості.</p> <p>37. Проблеми обдарованих дітей.</p> <p>38. Особливості діагностики дітей.</p> <p>39. Психолого-педагогічна підтримка обдарованих дітей.</p> <p>40. Психологічний супровід дитини в період адаптації дитини до освітнього закладу.</p> <p>41. Загальна характеристика адаптаційного процесу.</p> <p>42. Особливості адаптації дитини до закладу дошкільної освіти.</p> <p>43. Особливості адаптації дитини до школи.</p> <p>44. Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами. Загальна характеристика.</p> <p>45. Поняття про онтогенез та дизонтогенез.</p> <p>46. Причини порушень розвитку в дитинстві.</p> <p>47. Класифікація психічного дизонтогенезу.</p> <p>48. Психологічний супровід дітей із розумовою відсталістю.</p> <p>49. Психологічний супровід дітей із затримкою психічного розвитку.</p> <p>50. Психологічний супровід дітей із дефіцитарним розвитком.</p> <p>51. Психологічний супровід дітей із розладами аутичного спектру.</p> <p>52. Психологічні особливості сучасної сім'ї.</p> <p>53. Вплив сім'ї на психічне здоров'я й формування особистості дитини.</p> <p>54. Особливості стилів батьківського виховання та ставлення до дітей.</p> <p>55. Причини та види неадекватного батьківського ставлення.</p> <p>56. Психологічна діагностика сім'ї.</p> <p>57. Психодіагностика батьківського ставлення.</p> <p>58. Особливості психологічного</p>	
--	--	--	--	--	--

				консультування сім'ї. 59. Психологічна корекція сімейних стосунків. 60. Сучасні форми роботи з батьками дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.	
--	--	--	--	--	--

9. Система оцінювання та вимоги

Модуль 1. Теоретичні аспекти психологічного супроводу сім'ї (34 бали)

Усна відповідь і виконання практичних завдань – 15 балів.

Виконання контрольних тестів – 10 балів.

Виконання завдань модулю самостійної роботи – 9 балів.

Модуль 2. Прикладні аспекти організації та змісту психологічного супроводу сім'ї. (26 балів)

Усна відповідь і виконання практичних завдань – 10 балів.

Виконання контрольних тестів – 10 балів.

Виконання завдань модулю самостійної роботи – 6 балів.

Екзамен (40 балів)

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї. Курс лекцій. К.: МАУП, 2001. 96с..
2. Кайл Р. Детская психология: тайны психики ребенка. СПб.: праймЕВРОЗНАК, 2002. 416с..
3. Олиференко Л.Я., Шульга Т.И., Дементьева И.Ф. Социально-психологическая поддержка детей группы риска. Учебное пособие. М.: Академия, 2002. 256с.
4. Терещенко Л.А. Як зберегти психічне здоров'я дітей 5-7 років. К.: Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2012. 104с..
5. Терлецька Л.Г. Вікова психологія і психодіагностики: підручник. К.: ВД Слово, 2013. 608с..
6. Товкач І.Є. Хочу бути мамою, хочу бути татом. Навчально-методичний посібник. К.: ВД Слово, 2012. 368с.
7. Сучасні форми роботи з батьками молодших школярів / Упоряд. І.В. Васильченко. К.: Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2013. 120с.

Додаткові

8. Алексеева Е.Е. Психологические проблемы детей дошкольного возраста. СПб.: Речь, 2007. 224с.
9. Андреева Г.М. Социальная психология. Учебник. М.: Аспект-Пресс, 2004. 365с.
10. Максимова Н.Ю., Милютин Е.Л. Курс лекций по детской патопсихологии. Учебное пособие. Рн/Д.: Феникс, 2000. 576с.
11. Психодіагностика. Навчальний посібник / І.М. Галян. К.: Академвидав, 2009. 464с.
12. Фридман Л.М. Психология детей и подростков. Справочник для учителей и воспитателей. М.: Изд-во Института Психотерапии, 2004. 480с.
13. Цимбалюк І.М., Яницька О.Ю. Загальна психологія. Модульно-рейтинговий курс. К.: ВД Професіонал, 2004. 304с.

Інтернет-ресурси

14. <http://www.spanna.pl.ua/index.php/biblioteka-sp-anna/rozrobki-sp-anna/112-psikhologichnij-suprovid>
15. https://pidruchniki.com/17910211/psihologiya/psihologichnij_suprovid
16. <https://vseosvita.ua/library/psihologicnij-suprovid-realizacia-pidhodiv-v-osvitnomu-procesi-16126.html>
17. <https://www.cuspu.edu.ua/ua/vseukrainska-naukovo-praktychna-internet-konferentsiia-psykholohichni-umovy-standovlennia-osobystosti-u-suchasnomu-suspilstvi/prohrama/6219-psykholohichnyy-suprovid-standovlennya-osobystosti-v-osvitnomu-prostori>
18. <http://316shkola.kiev.ua/psihologichnij-suprovid-navchalno-vihovnogo-procesu>
19. <https://vseosvita.ua/library/psihologicnij-suprovid-u-dnz-13082.html>
20. http://art_cpapr.klasna.com/uk/site/psikhologichnii-suprovid-ditei-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-1.html